

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVII KONFERENCIJA

Vilnius, 2025 m. gegužės 16 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė VU MF Mokslo ir inovacijų
skyriaus Studentų mokslinės veiklos
koordinatore Urtė ŽAKARYTĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2025

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
doc. dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Jaun. m. d. Laura Lukavičiūtė-Navickienė
asist. dr. Agnė Abraitienė
gyd. rez. Domas Grigoravičius
doc. dr. Indrė Trečiokienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
lekt. gyd. Andrius Apšega
lekt. gyd. Karolina Žvirblytė-Skrebutėnienė

prof. dr. Pranas Šerpytis
lekt. Artūras Mackevičius
dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
dr. Audra Brazauskaitė
asist. dr. Diana Sukackienė
asist. dr. Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
dr. Rokas Borusevičius
doc. dr. Saulius Galgauskas
jaun. asist. Andrius Žučenka
Doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas

doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila
prof. dr. Nomeda Rima Valevičienė
asist. dr. Tomas Aukštikalnis
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Andrius Bleizgys
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Asist. dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitas Lesinskienė
asist. dr. Jelena Stanislavovienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Ugnė Šilinskaitė
Austėja Zubauskaitė
Aida Kuznecovaitė
Milda Kančytė
Milvydė Marija Tamutytė
Renatas Kedikas
Fausta Timinskaitė
Antanas Simonas Garuolis
Gailė Mikalauskaitė
Gabrielius Leščinskas
Damian Luka Mialkowskyj
Radvilas Jančiauskas
Maksim Čistov
Ugnė Mickutė
Lina Bludžiutė
Augustė Melaikaitė

Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Raminta Kasteckaitė
Ernestas Gulbickis
Edgaras Zaboras
Benas Matuzevičius
Sylvia Rogoža
Rūta Valiukevičiūtė
Agnė Vasiulytė
Agata Bruzgul
Valentinas Kūgis
Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas
Matas Kuncė
Gintė Grubliauskaitė
Milda Černytė

Julija Grigaitytė
Dovydas Stankevičius
Patricija Griškaitė
Povilas Jurgutavičius
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabija Marčiulaitytė
Augustinas Stasiūnas
Alicija Šavareikaitė
Odeta Aliukonytė
Milda Eleonora Gričiūtė
Robertas Basijokas
Elvin Francišk Bogdzevič
Rokas Dastikas

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2025

© Vilniaus universitetas, 2025

NERVŲ SISTEMOS FIZIOLOGIJA ANDRIAUS SNIADACKIO (1768–1838) „ORGANINIŲ BŪTYBIŲ TEORIJOJE“

Autorius. Gražina MATULAITYTĖ, VI kursas.

Vadovas. Dr. Eglė SAKALAUSKAITĖ-JUODEIKIENĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Neurologijos ir neurochirurgijos klinika.

Tikslas. Išanalizuoti, kaip Andrius Sniadeckis (1768–1838) veikale „Organinių būtybių teorija“ pristatė nervų sistemos fiziologiją, nustatyti, kokiomis XVIII–XIX a. medicinos teorijomis rėmėsi autorius, įvertinti, ar veikale atsispindi originalūs A. Sniadeckio tyrimų duomenys, apibrėžti šio veikalo svarbą tarp to meto medicinos mokslinių pasiekimų.

Metodai. Analizuotas tritomis veikalas „Organinių būtybių teorija“, publikuotas 1838 m., remiantis originaliais leidimais lenkų kalba bei vertimais į lietuvių ir anglų kalbas. Taikyti kokybiniai metodai: pirminių šaltinių analizė, lyginamoji istorinė analizė, terminų interpretacija.

Rezultatai. Veikale susistemintos XVIII a. pab. – XIX a. pr. žinios apie žmogaus anatomiją ir fiziologiją, nagrinėti biologinių procesų dėsningumai, gyvybės esmė. Nervų sistema (NS) apibūdinta kaip vientisa ir sudėtinga, nervai apibrėžti kaip „visų įspūdžių laidininkai“, o smegenys – kaip šių įspūdžių ir jutimų centras. Smegenys pavadintos „kilniausiu organu“, atsakingu už „proto judesius“ (kognityvines funkcijas): suvokimą, pažinimą, vaizduotę, dėmesį, nuomonę, samprotavimą, atmintį ir valią. Nagrinėta tiek smegenų lokalizacijos teorija (skirtingos smegenų sritys gali atlikti skirtingas funkcijas), tiek ir ekvipotentinė teorija (pagrindžianti visų smegenų dalių lygiavertiškumą). Išnagrinėtos miego funkcijų teorijos, kuriose miegas laikomas būtina sąlyga nervinės medžiagos regeneracijai – pusiausvyrai tarp jos gamybos ir skaidymo, akcentuota kraujotakos svarba. Veikale atsispindi tiek humoralinės medicinos, solidizmo, tiek vitalizmo ir braunizmo idėjos. Daugiausiai dėmesio skiriama XVIII a. vidurio ir pabaigos medicinos teorijoms, o sudėtingi eksperimentai su gyvūnais, histologiniai NS tyrimai, pagrindžiantys galvos smegenų funkcijas ir lokalizacijos teorijas, kurie jau buvo atliekami to meto Vakarų Europoje ir JAV, nebuvo aptarti.

Išvados. A. Sniadeckio „Organinių būtybių teorijoje“ NS apibrėžta kaip sudėtingiausia ir tobuliausia organizmo sistema. Autoriaus veikalas – vienas iš ankstyviausių ir išsamiausių NS ir kitų organizmo sistemų fiziologijos traktatų Vilniaus universitete ir buvusiose LDK žemėse, tuo metu – Rusijos imperijos Šiaurės Vakarų krašte Nors veikale nepateikti paties A. Sniadeckio originalių tyrimų duomenys NS fiziologijos srityje, veikalas atspindi to meto medicinos žinias bei vyravusias teorijas.

Raktažodžiai. Andrius Sniadeckis, organinių būtybių teorija, nervų sistema, fiziologija, devynioliktas amžius.